

Z A K O N

O POTVRĐIVANJU SPORAZUMA IZMEĐU VLADE REPUBLIKE SRBIJE I VLADE REPUBLIKE TURSKE O MEĐUSOBNOJ ZAŠTITI POVERLJIVIH INFORMACIJA I MATERIJALA RAZMENJENIH U OKVIRU SARADNJE U OBLASTI VOJNE INDUSTRIJE

Član 1.

Potvrđuje se Sporazum između Vlade Republike Srbije i Vlade Republike Turske o međusobnoj zaštiti poverljivih informacija i materijala razmenjenih u okviru saradnje u oblasti vojne industrije, koji je potpisan 12. maja 2009. godine u Ankari, u originalu na srpskom, turskom i engleskom jeziku.

Član 2.

Tekst Sporazuma u originalu na srpskom jeziku glasi:

SPORAZUM

IZMEĐU VLADE REPUBLIKE SRBIJE I VLADE REPUBLIKE TURSKE O MEĐUSOBNOJ ZAŠTITI POVERLJIVIH INFORMACIJA I MATERIJALA RAZMENJENIH U OKVIRU SARADNJE U OBLASTI VOJNE INDUSTRIJE

Vlada Republike Srbije i Vlada Republike Turske (u daljem tekstu: „Strane”),

u nameri da obezbede međusobnu zaštitu poverljivih informacija i materijala iz oblasti vojne industrije, koji su poverljivi u državi jedne od Strana i preneti u državu druge Strane i/ili su nastali saradnjom između njihovih organizacija,

saglasno odredbama Sporazuma o vojno-naučnoj i vojno-tehničkoj saradnji između Saveta ministara Srbije i Crne Gore i Vlade Republike Turske, potpisanog 23. jula 2004. godine u Beogradu i odredbi člana 8. Sporazuma između Saveta ministara Srbije i Crne Gore i Vlade Republike Turske o saradnji u vojnoj industriji potpisanog 19. avgusta 2004. godine, koja glasi: „Zaštita poverljivih informacija će biti uređena u skladu sa posebnim sporazumom između Strana o međusobnoj zaštiti i razmeni poverljivih informacija i materijala u oblasti vojno-industrijske saradnje”,

potvrđujući da ovaj sporazum neće uticati na obaveze Strana koje proističu iz drugih međunarodnih ugovora, u kojima su one ugovorne strane, kao i da neće biti korišćen protiv interesa, bezbednosti i teritorijalnog integriteta drugih država,

sporazumele su se o sledećem:

ČLAN 1.

CILJ

1. Cilj ovog sporazuma je definisanje postupaka međusobne zaštite poverljivih informacija i materijala razmenjenih u okviru saradnje i/ili nastalih u procesu međusobne saradnje između Strana i/ili njihovih organizacija u oblasti vojne industrije.

2. U ovom sporazumu dati su uslovi za međusobnu zaštitu i razmenu i/ili stvaranje poverljivih informacija i materijala razmenjenih ili nastalih u procesu međusobne saradnje između njihovih organizacija, na koje će se odnositi ugovori definisani u tački 2. člana 3. ovog sporazuma u vezi sa saradnjom u oblasti vojne industrije, koje će zaključiti Strane i/ili njihove organizacije.

ČLAN 2.

OBIM

1. Sporazum sadrži principe i aktivnosti „međusobne zaštite poverljivih informacija i materijala razmenjenih u okviru saradnje u oblasti vojne industrije” između Strana i/ili njihovih organizacija.

2. Ovaj sporazum se ne odnosi na oružje za masovno uništenje (npr. hemijsko, biološko, nuklearno ili radiološko) i pripadajuću opremu.

ČLAN 3.

DEFINICIJE

1) **Poverljive informacije i materijali** - svaka informacija ili materijal bez obzira na oblik, vrstu ili način prenošenja, koja je obeležena oznakom bezbednosne

klasifikacije i koja, zbog nacionalnih bezbednosnih interesa i u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, zahteva zaštitu od neovlašćenog pristupa, korišćenja ili uništenja.

2) **Ugovor** je svaki poseban sporazum (kao npr. memorandum o razumevanju, protokol, tehnički ugovor itd), zaključen između nadležnih organa ili organizacija Strana, kojim se reguliše razmena i/ili nastanak poverljivih informacija i materijala u okviru saradnje između Strana.

3) **Nadležni organ** je državni ili imenovani organ koji je ovlašćen za oblast vojne industrije i odgovoran za primenu ovog sporazuma, u skladu sa članom 4. ovog sporazuma.

4) **Organizacija** je državna ustanova ili privatna kompanija bez obzira na vrstu vlasništva, koja je pod nadzorom nadležnog organa definisanog u članu 4. ovog sporazuma i u kojoj se rukuje poverljivim informacijama i materijalima, gde se oni čuvaju ili štite, a koja učestvuje u međunarodnoj saradnji ili primeni ugovora definisanih u tački 2. člana 3. i koja je uključena u oblast vojne industrije, u okviru ovog sporazuma.

5) **Strana porekla** je Strana/organizacija koja je vlasnik i/ili stvaralac poverljivih informacija i materijala i/ili ih prenosi Strani primaocu.

6) **Strana primalac** je Strana/organizacija koja prima poverljive informacije i materijale od Strane porekla.

7) **Treća strana** - međunarodne organizacije, države i njihove vlade koje nisu strane u ovom sporazumu, kao i fizička i pravna lica ovih organizacija i država.

8) **Ugovorna strana** je fizičko ili pravno lice, koje predstavlja Stranu/organizaciju odgovornu i ovlašćenu za ugovore definisane u tački 2. člana 3. ovog sporazuma, koji su potpisani u svrhu sprovođenja projekata u okviru saradnje u oblasti vojne industrije između Strana i/ili njihovih organizacija.

9) **Gostujuće osoblje** – osoblje ili predstavnik bilo koje ugovorne strane koji posećuju organizaciju uključenu u aktivnosti koje obuhvataju poverljive informacije i materijale.

10) **Potvrda o pozitivnoj bezbednosnoj proveru** je rezultat stručnih procedura kojim se potvrđuje da je izvršena bezbednosna provera datog lica i da je isto proglašeno pouzdanim za pristup i upravljanje poverljivim informacijama i materijalima, u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom o zaštiti i korišćenju poverljivih informacija i materijala.

11) **Potvrda o bezbednosti objekta** je rezultat stručnih postupaka kojima se potvrđuje da su planirane mere zaštite objekta u skladu sa zahtevanim nivoom bezbednosne klasifikacije, uzimajući u obzir uslove mesta i okruženje i moguće spoljašnje i unutrašnje pretnje po bezbednost poverljivih informacija i materijala koji se čuvaju u tom objektu.

12) „**Princip treba-da-zna**” odnosi se na potrebu pristupa poverljivim informacijama i materijalima usled obavljanja službene dužnosti i/ili određenog zadatka.

ČLAN 4.

NADLEŽNI ORGANI

Nadležni organi odgovorni za primenu ovog sporazuma su:

za Vladu Republike Srbije:

Ministarstvo odbrane Republike Srbije,

za Vladu Republike Turske: Ministarstvo nacionalne odbrane
Republike Turske.

ČLAN 5.

PRIMAT OVOG SPORAZUMA NAD UGOVORIMA

U slučaju bilo kakvih neslaganja između odredaba ovog sporazuma i ugovora definisanih u tački 2. člana 3. ovog sporazuma, koji mogu biti zaključeni posle stupanja na snagu ovog sporazuma između Strana i/ili njihovih organizacija u oblasti vojne industrije, primenjivaće se odredbe ovog sporazuma.

ČLAN 6.

BEZBEDNOSNA KLASIFIKACIJA

1. U okviru mera bezbednosti propisanih njihovim nacionalnim zakonodavstvom i aranžmanima, Strane i njihove organizacije obavezuju se da će obezbediti zaštitu poverljivih informacija i materijala, razmenjenih ili nastalih međusobnom saradnjom u skladu sa odredbama ovog sporazuma i usvajaju ekvivalentno stepenovanje zaštite na srpskom, turskom i engleskom jeziku, kao što je dato u tabeli:

<u>SRPSKI</u>	<u>TURSKI</u>	<u>ENGLESKI</u>
DRŽAVNA TAJNA	ÇOK GİZLİ	TOP SECRET
STROGO POVERLJIVO	GİZLİ	SECRET
POVERLJIVO	ÖZEL	CONFIDENTIAL
INTERNO	HİZMETE ÖZEL	RESTRICTED

2. Svaka od Strana i njihove organizacije obavezuju se da obeleže poverljive informacije i materijale koje su dobile od druge Strane ili njenih organizacija, sopstvenim stepenom bezbednosne klasifikacije u skladu sa ekvivalentnim oznakama iz navedene tabele.

3. Strane se obavezuju da se uzajamno obaveštavaju o svim promenama u vezi sa formalnim označavanjem ili stepenom bezbednosne klasifikacije.

4. U skladu sa nacionalnim zakonodavstvom, bezbednosne potvrde (potvrda o bezbednosti objekta i potvrda o pozitivnoj bezbednosnoj proverbi) koje jedna od Strana izda svojim organizacijama ili licima, priznaće i druga Strana.

ČLAN 7.

MENJANJE ILI UKIDANJE BEZBEDNOSNE KLASIFIKACIJE

1. Stepem bezbednosne klasifikacije koji je dodeljen informacijama i materijalima može da poveća, smanji ili ukine samo Strana porekla koja poseduje poverljive informacije i materijale. O odluci o takvoj promeni i ukidanju, Strana porekla obavestiće odmah Stranu primaoca, koja će primeniti ovu odluku o izmeni ili ukidanju.

2. Stepem bezbednosne klasifikacije koji je dodeljen poverljivim informacijama i materijalima koji nastanu tokom saradnje između Strana i/ili njihovih organizacija, biće određen, promenjen ili otkazan uz međusobnu saglasnost Strana i/ili njihovih organizacija. Kada se ne postigne dogovor o stepenu bezbednosne klasifikacije koji će biti određen za informacije i materijale, biće prihvaćen onaj stepen bezbednosne

klasifikacije koji predloži jedna od Strana i/ili njene organizacije, a koji predviđa viši stepen zaštite.

ČLAN 8.

PRENOŠENJE POVERLJIVIH INFORMACIJA I MATERIJALA

1. Poverljive informacije i materijali prenosiće se na međuvladinom nivou kanalima koji su predviđeni stavom 2. ovog člana ili na neki drugi način oko kog Strane postignu dogovor.

Izuzetno, u hitnim slučajevima, poverljive informacije i materijale mogu prenositi lica koja predstavljaju organizaciju nadležnu za sprovođenje ugovora definisanih u tački 2. člana 3. ovog sporazuma i koja poseduju recipročno prihvaćenu potvrdu o pozitivnoj bezbednosnoj proveru za odgovarajući stepen bezbednosne klasifikacije. Za tu svrhu, tim licima će nadležni organ dati specifična ovlašćenja i odgovarajuće instrukcije u vezi sa njihovim dužnostima i bezbednošću informacija i materijala koje će prenositi. Ovaj postupak primenjivaće se samo kada nema dovoljno vremena da se izvrše ugovorne obaveze i u situacijama koje uzrokuju kašnjenje u pogledu prenošenja poverljivih informacija i materijala kanalima izloženim u daljem tekstu.

2. Kanali kojima će se zahtevati i primati poverljive informacije i materijali:

- a) iz Republike Srbije u Republiku Tursku: iz Ambasade Republike Srbije u Republici Turskoj Ministarstvu Nacionalne odbrane Republike Turske, notom;
- b) iz Republike Turske u Republiku Srbiju: iz Ambasade Republike Turske u Republici Srbiji Ministarstvu odbrane Republike Srbije, notom.

3. Prenos informacija i materijala označenih stepenom bezbednosne klasifikacije „DRŽAVNA TAJNA/STROGO POVERLJIVO - ÇOK GİZLİ/GİZLİ - TOP SECRET/SECRET” obavljaće se uz međusobnu saglasnost nadležnih organa Strana i preduzimanjem mera koje će sigurno sprečiti neovlašćeni pristup tim informacijama i materijalima.

4. Prenosi informacija i materijala označenih stepenom bezbednosne klasifikacije - „POVERLJIVO – ÖZEL - CONFIDENTIAL” vršiće se preko kurira ili će se takve informacije i materijali prenositi u zapečaćenom paketu. Na taj način, pristup njima imaće samo lica koja imaju status „treba da zna”.

5. Informacije i materijali koji nose oznaku stepena bezbednosne klasifikacije „INTERNO - HİZMETE ÖZEL - RESTRICTED” mogu se poštom slati primaocu unutar državnih granica države druge Strane.

6. U slučaju da prenos poverljivih informacija i materijala ne može da se izvrši kanalima predviđenim stavom 2. ovog člana, zbog njihove veličine, težine, pakovanja ili iz bilo kojeg drugog razloga, primenjivaće se sledeća pravila:

- a) transport poverljivih informacija i materijala zavisice od prethodnog pisanog odobrenja nadležnog organa Strane porekla u odnosu na datume, sredstva koja će biti korišćena za transport i metode izvršenja transporta;
- b) poverljive informacije i materijali biće zaštićeni i nosiće ih lica koja su prošla bezbednosnu proveru i poseduju potvrdu o pozitivnoj bezbednosnoj proveru za odgovarajući nivo bezbednosne klasifikacije i koja su ovlašćena od strane nadležnog organa za bezbednost i prатnju poverljivih informacija i materijala za koje su odgovorni;

- v) organizacije Strana odrediće plan puta na teritoriji svoje države. U slučaju da se mora organizovati periodični transport, mesta utovara i istovara i mere za garantovanje bezbednosti poverljivih informacija i materijala tokom tranzitnog prelaska i prolaska kroz carinu biće određeni međusobnim dogovorom organizacija Strana.

ČLAN 9.

KORIŠĆENJE POVERLJIVIH INFORMACIJA I MATERIJALA

1. U skladu sa ciljem prenošenja, poverljive informacije i materijali i informacije i materijali koji nisu poverljivi, a koji su razmenjeni i/ili nastali saradnjom između Strana i/ili njihovih organizacija, mogu se koristiti samo u svrhe koje su povezane sa sprovođenjem ovog sporazuma ili izvršenjem ugovora koji će biti sačinjeni u okviru ovog sporazuma i koje će odobriti Strane.
2. „Know-how” i druga prava intelektualne svojine u vezi sa poverljivim informacijama i materijalima biće obostrano poštovana.
3. Poverljive informacije i materijali, „know-how” koji se na njih odnosi, kao i druga prava intelektualne svojine, neće se odavati trećoj strani bez prethodne pisane saglasnosti nadležnog organa Strane porekla.
4. Poverljive informacije i materijali mogu se otkrivati samo licima koja imaju odgovarajuće odobrenje i kojima je izdata potvrda o pozitivnoj bezbednosnoj proveri od strane nadležnog organa u skladu sa članom 4. ovog sporazuma, a po principu „treba-da-zna”.
5. Ukoliko nemaju bezbednosnu potvrdu (potvrdu o bezbednosti objekta ili potvrdu o pozitivnoj bezbednosnoj proveri) za određeni nivo bezbednosne klasifikacije izdatu od strane nadležnog organa, organizacije Strana i njihovi predstavnici ne mogu učestvovati u studijama i sprovođenju ugovora iz tačke 2. člana 3. ovog sporazuma, koji obuhvataju poverljive informacije i materijale.

ČLAN 10.

ZAŠTITA POVERLJIVIH INFORMACIJA I MATERIJALA

1. U skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom, Strane i njihove organizacije preduzeće sve potrebne mere u cilju zaštite poverljivih informacija i materijala koji nastanu ili se prenose u toku saradnje između Strana i/ili njihovih organizacija. One su takođe dužne da obezbede zaštitu takvih poverljivih informacija i materijala najmanje istog nivoa u odnosu na zaštitu predviđenu za vlastite poverljive informacije i materijale.
2. Kada se licima ili organizacijama odobri pristup poverljivim informacijama i materijalima na ugovornoj osnovi, ta lica ili organizacije ispunjavaće obaveze koje proizilaze iz ovog sporazuma i posebnog ugovora, zaključenog na osnovu ovog sporazuma, tako da će Strane poštovati pravila navedena u ovom sporazumu. Ova odredba će se takođe primenjivati u slučajevima kada ta lica ili organizacije moraju da izvrše prenos bilo kojih poverljivih informacija i materijala trećoj strani u okviru ovog sporazuma.
3. Poverljive informacije će pri obradi ili daljem prenošenju pomoću informatičkih sredstava biti kriptozštićene. Načini kriptozštite biće utvrđeni međusobnim dogovorom nadležnih organa Strana.
4. Obaveze Strana i njihovih organizacija u vezi sa upotrebom poverljivih informacija i materijala i sprečavanjem njihovog otkrivanja, biće na snazi i nakon prestanka važenja ovog sporazuma.

ČLAN 11.

ANEKS O BEZBEDNOSTI

1. Svakom ugovoru ili takvom aranžmanu koji obuhvata poverljive informacije i materijale, Strana porekla ili njena organizacija pridodaće aneks o bezbednosti, u kom će biti navedene poverljive informacije i materijali koje Strana primalac treba da zaštititi, kao i stepen bezbednosne klasifikacije koji im je dodeljen.
2. Nadležni organ Strane primaoca dostaviće organizacijama određenim za kontrolu primene mera bezbednosti, kopije bezbednosnih aneksa koje sačini Strana porekla.
3. Aneks o bezbednosti koji Strana porekla ili njene organizacije treba da pripreme za svaki projekat, sadržaće:
  - a) Definicije i klasifikacije u vezi sa stepenom bezbednosne klasifikacije koji će biti dodeljen poverljivim informacijama i materijalima;
  - b) Mere predostrožnosti koje treba primenjivati u vezi sa obostranom zaštitom poverljivih informacija i materijala;
  - c) Postupke za utvrđivanje i nadoknadu štete koja može nastati usled otkrivanja poverljivih informacija ili gubitka poverljivog materijala;
  - d) Postupke za obaveštavanje zajedničkog odbora, koji će biti ustanovljen u skladu sa stavom 3. člana 12. ovog sporazuma (Ugrožavanje bezbednosti), o šteti nastaloj usled otkrivanja poverljivih informacija ili gubitka poverljivog materijala.

ČLAN 12.

UGROŽAVANJE BEZBEDNOSTI

1. U slučaju neovlašćenog pristupa, gubitka, zloupotrebe ili otkrivanja poverljivih informacija i materijala ili u slučaju sumnje da su se dogodile takve povrede bezbednosti nakon njihovog prenošenja Strani primaocu, Strana primalac preduzeće sve neophodne mere u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom i aranžmanima i obavestiće odmah Stranu porekla o nastaloj situaciji i o merama koje je preduzela, kao i o njihovim rezultatima. Takvo obaveštenje treba da sadrži dovoljno podataka kako bi se omogućilo Strani porekla da izvrši potpunu procenu nastale štete.
2. Povrede pravila zaštite poverljivih informacija i materijala koje nastanu usled nemara jedne od Strana i/ili njenih organizacija istražiće odgovarajući organi, u skladu sa zakonodavstvom Strane porekla. Na zahtev, druga Strana će pružiti pomoć u toku istrage.
3. Kako bi se nadoknadili gubitak ili šteta nastali kao posledice povrede pravila o zaštiti poverljivih informacija i materijala, usled nemara jedne od Strana i/ili njenih organizacija, biće osnovan nezavisni zajednički odbor u čijem će sastavu biti predstavnici Strana. Ovaj odbor utvrdiće gubitak ili štetu koji nastanu usled nepoštovanja propisa, uzimajući u obzir odredbe stava 3. člana 11. (Aneks o bezbednosti) ovog sporazuma, a ona Strana koja je izazvala gubitak ili štetu biće dužna da nadoknadi taj gubitak ili štetu.

ČLAN 13.

PREVOD, UMNOŽAVANJE I UNIŠTAVANJE POVERLJIVIH INFORMACIJA I MATERIJALA

1. Informacija ili materijal označeni stepenom bezbednosne klasifikacije „DRŽAVNA TAJNA/STROGO POVERLJIVO - ÇOK GİZLİ/GİZLİ - TOP SECRET/SECRET” može se prevoditi ili kopirati samo uz prethodnu pisanu saglasnost nadležnog organa Strane porekla.
2. Poverljive informacije i materijale prevodiće lica koja imaju odgovarajuću potvrdu o pozitivnoj bezbednosnoj proveru. Svi prevodi nosiće odgovarajuću oznaku i napomenu o stepenu bezbednosne klasifikacije tako da ukazuju da je taj poverljivi dokument dobijen od Strane porekla. Dokumenti koji su prevedeni na taj način biće podvrgnuti istoj kontroli i zaštiti kao i original.
3. Kada se poverljive informacije ili materijal umnožavaju, svaka kopija biće obeležena originalnim oznakama bezbednosne klasifikacije. Takve kopije informacija i materijala prolaziće istu kontrolu i imaće istu zaštitu kao i originali. Broj kopija biće ograničen na broj koji je neophodan za službenu upotrebu.
4. Poverljive informacije i materijali biće uništeni ili izmenjeni tako da se onemogući njihova delimična ili potpuna rekonstrukcija. Međutim, kada istekne rok ili prestane svrha korišćenja, Strana primalac će informacije i materijale označene stepenom bezbednosne klasifikacije „DRŽAVNA TAJNA/STROGO POVERLJIVO - ÇOK GİZLİ/GİZLİ - TOP SECRET/SECRET”, umesto da ih uništi, vratiti Strani porekla, pod uslovom da su se nadležni organi Strana o tome saglasili.

ČLAN 14.

POSETE

1. Posete ustanovama na teritoriji jedne Strane, koje se odnose na sprovođenje ovog sporazuma ili na sprovođenje ugovora ili aranžmana zaključenih na osnovu ovog sporazuma, zavisiće od prethodne pisane saglasnosti nadležnog organa Strane primaoca u skladu sa važećim uslovima u državi Strane primaoca. Svi pripadnici gostujućeg osoblja poštovaće bezbednosne propise koji su na snazi na teritoriji Strane primaoca.
2. Posete koje ne uključuju pristup poverljivim informacijama i materijalima ili mestima na kojima se oni čuvaju ili obrađuju, kao i putovanja gostujućeg osoblja, bez obzira na to da li imaju državljanstvo država Strana ili države treće strane, realizovaće se u skladu sa nacionalnim zakonodavstvom i praksom Strane primaoca.
3. Dozvola za posete koje uključuju pristup poverljivim informacijama i materijalima ili mestima na kojima se poverljive informacije i materijali čuvaju ili obrađuju, biće data samo licima koja imaju odgovarajuću potvrdu o pozitivnoj bezbednosnoj proveru za pristup mestima na kojima se čuvaju ili obrađuju poverljive informacije i materijali druge Strane, uz prethodnu obostranu pisanu saglasnost nadležnih organa Strana. Posete državljana treće strane koje uključuju pristup poverljivim informacijama i materijalima ili mestima gde se takve informacije i materijali mogu dobiti, biće dozvoljene samo uz obostranu saglasnost nadležnih organa Strana.
4. Zahtev za posete biće prosleđen nadležnom organu Strane primaoca najmanje 21 dan pre predloženog datuma posete. Ovaj zahtev biće prosleđen kanalima kao što je izloženo u stavu 2. člana 8. ovog sporazuma.
5. Svaki zahtev za posetu biće formulisan u skladu sa propisima koji su na snazi u državi Strane primaoca i obuhvataće sledeće podatke:

- a) ime i prezime pripadnika gostujućeg osoblja, datum i mesto rođenja, državljanstvo, broj pasoša i službeni položaj;
- b) stepen pozitivne bezbednosne provere koju je pripadnik gostujućeg osoblja dobio od nadležnog organa Strane koja je podnela zahtev;
- c) predloženi datum početka i predviđeno vreme trajanja posete;
- d) vrstu i stepen bezbednosne klasifikacije poverljivih informacija i materijala kojima će pripadnik gostujućeg osoblja imati pristup;
- e) nazive objekata, prostorija i mesta koja će pripadnik gostujućeg osoblja posetiti i svrhu posete;
- f) imena, prezimena i zvanične funkcije lica koja će primiti gostujuće osoblje;
- g) datum i potpis i zvanični pečat nadležnog organa Strane koja je podnela zahtev.

6. Dozvola za posetu važiće samo za određeni datum ili period. Međutim, radi lakše saradnje između Strana i/ili njihovih organizacija, može da se napravi raspored poseta u periodu ne dužem od 12 meseci. U tom slučaju; ako se pretpostavlja da se planirana poseta neće završiti u okviru odobrenog vremenskog perioda, ili ukoliko je potrebno da se produži trajanje takvih poseta, nadležni organ Strane koja podnosi zahtev mora obnoviti zahtev za posetu, najmanje 21 dan pre isteka važenja dozvole za posetu koja je u toku.

7. U slučaju smrti pripadnika gostujućeg osoblja ili člana porodice, Strana primalac će o tome obavestiti Stranu pošiljaoca, transportovati telo umrlog do najbližeg aerodroma na svojoj teritoriji i preduzeti druge potrebne mere transporta do aerodroma Strane pošiljaoca.

8. Tokom poseta ustanovama na teritoriji jedne od Strana u cilju sprovođenja ovog sporazuma ili izvršavanja ugovora definisanih u tački 2. člana 3. ovog sporazuma, gubitak ili šteta koje može prouzrokovati gostujuće osoblje kao posledicu povrede mera bezbednosti, biće utvrđeni od strane odbora navedenog u stavu 3. člana 12. (Ugrožavanje bezbednosti) ovog sporazuma, a nastali gubitak i šteta biće nadoknađeni u skladu sa navedenim članom.

ČLAN 15.

OPŠTI USLOVI

1. Strane treba međusobno da se konsultuju u pogledu primene postupaka, aranžmana i mera koje se odnose na bezbednost poverljivih informacija i materijala koji će se razmenjivati i/ili stvarati međusobnom saradnjom u okviru programa multinacionalne saradnje u oblasti vojne industrije u kojima obe Strane učestvuju i/ili će učestvovati.

2. Odgovarajuće odredbe sporazuma od 23. jula 2004. i 19. avgusta 2004. godine, koji su navedeni u trećem stavu preambule ovog sporazuma, primenjivaće se i na druga pitanja koja nisu uređena ovim sporazumom.

ČLAN 16.

PRAVNA PITANJA

Na gostujuće osoblje i članove porodica primenjivaće se nacionalno zakonodavstvo Strane primaoca.

ČLAN 17.

FINANSIJSKA PITANJA

1. Troškove organizacija države jedne od Strana koji nastanu primenom mera zaštite poverljivih informacija i materijala neće nadoknađivati organizacije države druge Strane.
2. Troškove (ishrana, smeštaj, putni troškovi) vezane za posete između Strana i/ili njihovih organizacija radi realizovanja projekata u okviru ovog sporazuma, snosiće Strana koja upućuje gostujuće osoblje.
3. Prava osoblja, putne dnevnice, dnevna primanja i druge pripadajuće finansijske obaveze prema gostujućem osoblju koji su upućeni radi realizovanja aktivnosti u okviru ovog sporazuma, snosiće Strana koja upućuje gostujuće osoblje.
4. Na gostujuće osoblje primenjivaće se poreski propisi koji su na snazi u zemlji Strane primaoca i to za nabavku robe i plaćanje usluga pruženih u okviru granica države Strane primaoca u toku posete.

ČLAN 18.

IZMENE I DOPUNE

1. Svaka od Strana može da predloži izmene i dopune ovog sporazuma tako što će poslati prethodno pisano obaveštenje drugoj Strani.
2. Pregovori u vezi sa izmenama i dopunama za koje je jedna Strana prethodno uputila drugoj pisani zahtev, zapoćeće u okviru grupe za bilateralne razgovore koju će Strane obrazovati po principu reciprociteta najkasnije 30 dana po prijemu zahteva.
3. Izmene i dopune oko kojih se Strane usaglasile i koje će biti unete u Sporazum, stupiće na snagu u skladu sa članom 21. ovog sporazuma (Stupanje na snagu).

ČLAN 19.

REŠAVANJE SPOROVA

1. Sporove koji nastanu usled razlika u tumačenju ili primene ovog sporazuma, Strane će rešavati isključivo putem pregovora u okviru grupe za bilateralne razgovore koja će biti obrazovana u skladu sa stavom 2. člana 18. ovog sporazuma (Izmene i dopune).
2. Ukoliko grupa za bilateralne razgovore, koja će biti osnovana radi izmena i dopuna ovog sporazuma ili rešavanja sporova ne može biti obrazovana u roku od 30 (trideset) dana nakon što nadležni organ jedne Strane primi pisani zahtev druge Strane, ili ukoliko se ne postigne sporazum u roku od 60 (šezdeset) dana u okviru grupe za bilateralne razgovore ustanovljene u tu svrhu, dotični predmet će se rešavati na nivou podsekretara/pomoćnika u ministarstvima odbrane obe države.
3. U tom slučaju, pregovori će biti započeti u roku od 30 dana od dana podnošenja predmeta podsekretarima/pomoćnicima u ministarstvima odbrane, a ukoliko se ne dođe do rezultata u roku od 45 (četrdeset pet) dana, svaka od Strana može otkazati ovaj sporazum u skladu sa odredbom stava 2. člana 20. ovog sporazuma (Važenje i otkazivanje Sporazuma).
4. Tokom postupka izmena i dopuna, kao i rešavanja sporova, Strane i njihove organizacije nastaviće da ispunjavaju svoje obaveze predviđene ovim sporazumom.

ČLAN 20.

VAŽENJE I OTKAZIVANJE SPORAZUMA

1. Ovaj sporazum ostaje na snazi za period od 10 (deset) godina. Osim ako jedna od Strana ne obavesti drugu Stranu diplomatskim putem o svojoj nameri da otkaze ovaj sporazum 30 (trideset) dana pre isteka roka njegove važnosti, Sporazum će biti obnovljen svaki put za period od narednih godinu dana. Ipak, Strane mogu u bilo kom trenutku otkazati ovaj sporazum tako što će diplomatskim putem o tome obavestiti drugu Stranu u toku važenja Sporazuma. Otkazivanje Sporazuma na ovaj način stupiće na snagu 90 (devedeset) dana nakon što nadležni organ druge Strane primi pisano obaveštenje.
2. U slučaju da se ne postigne saglasnost putem konsultacija između Strana u vezi sa izmenama i dopunama ovog sporazuma i rešavanjem sporova, svaka od Strana može otkazati ovaj sporazum tako što će diplomatskim putem poslati drugoj Strani pisano obaveštenje. Otkaz stupa na snagu 90 (devedeset) dana nakon što nadležni organ druge Strane primi pisano obaveštenje.
3. Sve poverljive informacije i materijali razmenjeni i/ili stvoreni zajedničkom saradnjom u okviru ovog sporazuma između Strana i/ili njihovih organizacija, ostaće zaštićeni u skladu sa odredbama ovog sporazuma i po prestanku važenja ovog sporazuma do kog dođe na bilo koji način.

ČLAN 21.

STUPANJE NA SNAGU

Ovaj sporazum stupa na snagu danom prijema drugog od dva obaveštenja kojim se Strane međusobno obaveštavaju da su sprovele postupak koji je neophodan za stupanje na snagu Sporazuma, u skladu sa svojim nacionalnim zakonodavstvom.

ČLAN 22.

TEKST I POTPISIVANJE

Ovaj sporazum je sačinjen i potpisan u Ankari, dana 12. maja 2009. godine, u po dva istovetna primerka na srpskom, turskom i engleskom jeziku, pri čemu su svi primerci podjednako autentični. U slučaju nesporazuma u tumačenju odredaba ovog sporazuma, merodavan je tekst na engleskom jeziku.

Potvrđujući gore navedeni tekst, dole potpisani, propisno ovlašćeni za to od strane svojih Vlada, potpisali su ovaj sporazum.

**ZA VLADU
REPUBLIKE SRBIJE**

Dragan Šutanovac, s.r.
ministar odbrane

**ZA VLADU
REPUBLIKE TURSKE**

M. Vedždi Gonul, s.r.
ministar nacionalne odbrane

Član 3.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije-Međunarodni ugovori”.